

Úvod

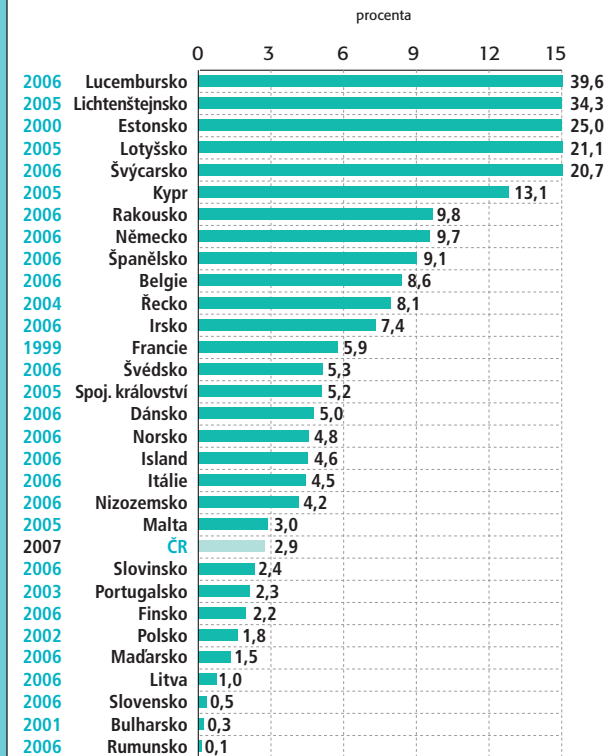
Počet cizinců na území České republiky se od roku 1990 téměř zdesetinásobil. Rostoucí životní úroveň a příležitost uplatnění na trhu práce láká cizí státní příslušníky z ekonomicky chudších zemí, zahraniční investoři dosazují své lidi do vedení firem. V určitých profesích získávají cizinci vysoké zastoupení a stávají se pro ně typickými reprezentanty. Část ekonomických migrantů, např. z Ukrajiny či ze západní Evropy, pracuje v ČR jen dočasně a nechává rodinu v zemi původu, jiní se stěhují s celými rodinami a považují Česko za nový domov. S jejich dětmi se již můžeme potkávat ve školách. Stávají se z nich imigranti druhé generace, kteří ovládají plynně češtinu a budou mít větší výběr ve volbě povolání než jejich rodiče. Vzhledem ke stárnutí populace a potřebě pracovníků v průmyslové výrobě i vysoce odborných profesích se občané s cizím státním občanstvím či odlišným etnickým původem stávají nedílnou součástí populace ČR.

Přesto Česká republika patří mezi země s relativně nízkým počtem cizinců. S podílem 2,9 % cizinců v populaci zaujímá mezi evropskými státy obdobnou pozici jako Malta, Slovinsko či Portugalsko. Mezi evropské země s nejvyšším podílem cizinců pak patří např. Lucembursko, kde cizinci představují 40 % obyvatelstva, dále Lichtenštejsko (35 %), Estonsko (25 %), Švýcarsko a Lotyšsko (více než 20 % cizinců). Naopak nižší podíl cizinců než v ČR je zaznamenáván např. v Litvě (1 %), na Slovensku, v Bulharsku a Rumunsku (maximálně 0,5 % cizinců v populaci).¹⁾

Cílem následujících stránek je podat základní informace o cizincích v ČR v co nejsrozumitelnější podobě. Zahrnutí jsou cizinci evidovaní Ředitelstvem služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR, cizinci v evidencích úřadů práce (cizinci v postavení zaměstnanců), či cizinci s živnostenským oprávněním v ČR. Publikace rovněž obsahuje údaje o studujících

¹⁾ Pozn.: podíl cizinců na obyvatelstvu vybraných evropských států vychází z definice cizince dle Doporučení OSN ke statistice zahraniční migrace z roku 1998 a dle Nařízení EP a ER ke komunitární statistice migrace a mezinárodní ochrany. Mezi cizince jsou pak řazeni cizinci, u nichž délka reálného či očekávaného pobytu překračuje hranici jednoho roku. V případě ČR jsou do těchto údajů řazeni tzv. cizinci s povolením k pobytu, tj. cizinci s trvalým, dlouhodobým či přechodným pobytem, jakož i cizinci s aktuálně platným azylem – nikoli však cizinci s vízem nad 90 dnů, kteří podmínku délky pobytu nad jeden rok nespňují.

Podíl cizinců na obyvatelstvu ve vybraných evropských státech k 1. 1.

cizincích; cizincích, kteří na území ČR obdrželi azyl; cizincích nelegálně migrujících či bývalých cizincích, kteří nabyli státní občanství ČR.

Vydání publikace bylo financováno z prostředků určených na realizaci Koncepce integrace cizinců na území České republiky v roce 2007.

Český statistický úřad provozuje následující internetovou stránku:

<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/uvod>

(příp. www.czso.cz – oddíl Lidé a společnost)

na níž je možné nalézt aktuální informace ze základních oblastí života cizinců v ČR, odkazy na instituce zabývající se problematikou cizinců, odkazy na legislativu atp. Stránky jsou členěny v informace o bydlících cizincích v ČR (evidence ŘS CPP MV ČR, vč. základních demografických údajů), v informace o cizincích během roku přistěhovalých, či vystěhovalých, cizincích ekonomicky aktivních, žadatelích o azyl, azylantech, či osobách, které nabyly státní občanství ČR; dále jsou zde zahrnuty údaje o cizincích pocházejících z následujících oblastí: vzdělání, kriminalita, zdravotní péče či nelegální migrace.

Stránka rovněž obsahuje elektronickou podobu všech publikací, které ČSÚ na toto téma vydal, včetně každoročně vydávané datové publikace s názvem: „Cizinci v České republice“.

Metodické poznámky

1) Cizinci s povoleným pobytem na území ČR

Údaje týkající se cizinců s povoleným pobytem na území ČR vycházejí z evidence Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR.

Vymezení pojmu cizinec: Za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvím, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.

Národnost – státní občanství: Národnost bývá často zaměňována za státní občanství. Národností se rozumí příslušnost k národu, národnosti nebo etnické menšině. Národnost je údajem deklaratorním, založeným na identifikaci s určitou národností nebo etnickou skupinou. Volba národností je subjektivním rozhodnutím jedince, nicméně bývá spojena s objektivními kritérii jeho identity, spojujícími kulturní a behaviorální dimenze. Státní občanství vychází ze vztahu mezi občanem a státem (údaj o něm je uveden v osobních a cestovních dokladech), přičemž je tento pojem svázán s určitými právy a povinnostmi. Národnost je v ČR zjišťována pouze ve Sčítání lidu, domů a bytů, oproti tomu informace o státním občanství (tím že vychází z oficiálních dokumentů) je součástí řady registrů a evidencí.

Cizinci mohou státní občanství ČR nabýt prohlášením, a to na základě §18a,b,c zák. č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství ČR, ve znění pozdějších úprav – tímto způsobem mohou státní občanství ČR nabýt občané Slovenska. Prohlášením lze státní občanství ČR nabýt rovněž na základě zák. č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění zák. č. 320/2002 Sb. Státní občanství ČR je zároveň možno nabýt udělením, a to na základě §7 zák. č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství ČR, ve znění pozdějších úprav.

Vymezení pobytu cizince v ČR: Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Policie může z důvodů stanovených zákonem nevydat cizinci vízum k pobytu (přechodnému i trvalému). Důvody pro neudělení víza nebo jiného povolení k pobytu (přechodnému i trvalému)